

príbehu v literatúre, kvôli jeho uchopeniu v rámci iných médií, sa ukázal názor, že v skutočnosti nejde o zánik, ale vývojovú zmenu charakteru. Tomáš Horváth na tento jav upozornil v rámci postmoderných textov, kde naratívita, dejovosť existuje, ale nemá tradičnú chronologicko-kauzálnu podobu. Narácia teda nemusí byť príbehom, pretože ako transformácia z jedného stavu do iného nemusí byť chronologická ani kauzálna.

Posledný blok predstavovali interpretačné sondy do súčasnej slovenskej a českej poézie. Úvahy nad zbierkou básní *Cvičná pitva* Petra Macsovszkého sa dotýkali problematiky hraníc jednotlivých literárnych druhov. Iva Málková, Michal Jareš a Petr Lyčka si skepticky položili základnú otázku: Je to poézia? Alice Jedličková ju označila za poetické texty s meditatívnym zázemím, s minimom dištingtívnych príznakov opozícií k próze, napríklad k esejistike. O niečo empatickejší prístup k Macsovszkého textom sa prejavil na slovenskej strane. Michal Habaj poukázal na prítomnosť citeľného presahu k mysleniu a poznaniu, ktorým sa výčitky samoučelnosti či nezáväznosti takéhoto typu poézie ukazujú ako neadekvátne. Na inšpiratívnu paralelu medzi konceptom diskurzívnej epiky a Macsovszkého textami ako diskurzívnu poéziou upozornil Pavel Matejovič.

Českí kolegovia vybrali ako reprezentatívny text súčasnej pôvodnej poézie zbierku Petra Hrušku *Ty dveře se vždycky otevírali*. Interpretačné príspevky ponúkli Michal Habaj, Andrej Hablák a Ľubica Somolayová. Kým Habaj konfrontoval Hruškovu tendenciu hľadať krásu v prostých neprikrášľovaných veciach, nepoužiť žiadne nadbytočné slovo či abstrakciu, s poetikou imagizmu, Somolayová sa snažila interpretovať motív čistoty vo vzťahu k teórii minimal artu.

Diskusia v rámci jednotlivých tematických blokov teda poodhalila niekoľko vývinových styčných bodov, paralel, ale aj kontrastov súčasnej českej a slovenskej literatúry. Podnetným a inšpiratívnym sa ukázalo byť nielen

rozmanité metodologické uchopenie interpretácií, ale aj konfrontácia odlišných prístupov k otázkam axiológie. Hodnotenie najčastejšie vychádzalo z pomeru k tradícii, z miery napĺňania požiadaviek originality, kredibility či harmónie, vyvažovania rôznorodých elementov.

Česko-slovenské stretnutie literárnych vedcov v Budmericiach teda naplnilo očakávania a fakt, že sa vďaka organizátorom, Vladimírovi Barboríkovi a Pavlovi Matejovičovi, podarilo uskutočniť jeho druhý ročník, predstavuje základ sympatickej tradície.

Ľubica Somolayová

Seminár o osobnosti a diele Oskára Čepana

Ústav slovenskej literatúry SAV si 24. novembra 2003 pripomenul 60. výročie vzniku Literárnovedného ústavu, ako jednej z inštitúcií Slovenskej akadémie vied a umení, a zároveň 50. výročie vzniku Slovenskej akadémie vied seminárom venovaným osobnosti a dielu Oskára Čepana, ktorý sa na pôde tejto inštitúcie venoval výskumu v oblasti literárnej histórie a teórie takmer celý život.

Jednotlivé príspevky vytvorili oblúk od historického prierezu bádania Slovenskej akadémie vied a umení, neskôr Slovenskej akadémie vied, cez odkrývanie Čepanovho prínosu v rozmanitých sférach slovenskej literárnej histórie i teórie, až po recepciu výsledkov bádania tejto vedeckej osobnosti zahraničnou literárnou vedou.

Jelena Paštéková v úvode seminára nastolila problematiku prítomnosti literárnovednej slovakistiky na pôde Slovenskej akadémie vied. V chronologickom priereze jednotlivými dejinnými etapami vývinu tejto vedeckej inštitúcie sa postupne do ohniska záujmu umiestňujú aktivity či výkony vo sfére literárnej vedy, premeny metodologického podložia, ale aj vydavateľská činnosť. Dôraz autorka kladie na pripomenutie „pomerne neskorej konštitú-

cie literárnej slovakistiky ako vednej disciplíny“, čoho príčinu videl Oskár Čepan v napätí medzi pozitivistickou a štrukturalistickou metódou.

Ďalším z východiskových bodov seminára bol príspevok Štefana Druga, načrtávajúci dejiny SAV s akcentom na historické pomery podmienené všeriadiacou stranou. Vyústením sa stal náznak akéhosi osvedčenia morálnych i profesijných kvalít Oskára Čepana.

Fedor Matejov sa zameral predovšetkým na vyzdvihnutie prínosu výnimočne objavnej práce Oskára Čepana pre literárnovednú sféru lyriky.

Milan Šútovec vo svojom príspevku akcentoval úsilie tejto výraznej osobnosti slovenskej literárnej vedy o literárnohistorické uchopenie literárnovedného procesu či pohybu metodologických či metodických iniciatív po roku 1945. Za špecifiká Čepanovej štúdie Literárna veda po roku 1945 považuje dôslednú znalosť problematiky, zaujatú sympatiu k štruktúrnym metódam, ale aj schopnosť vytvoriť plastický obraz dvoch literárnovedných generácií, ktorý je síce kompozične uzavretý, ale zároveň významovo aj literárnohistoricky otvorený všetkými smermi.

Marcela Mikulová sa sústredila na výskum tohto vynaliezavého literárneho vedca v oblasti slovenského realizmu. Poukázala na jeho snahu nájsť spoľahlivé metodologické nástroje, v záujme ktorej sa necháva inšpirovať predovšetkým lingvistikou. Ústredným motívom príspevku sa zdá byť nasvietenie Čepanovej „strategickej prešmyčky“: Teoretické podložie Jacobsonových, Saussurových a Lévi-Straussových koncepcií prekladá, kvôli dobovej požiadavke tabuizovať isté mená, ďalšou archeologickou vrstvou – comtovskou metodológiou. Autorka tak sleduje líniu „harmonickej koexistencie pozitívizmu, štrukturalizmu a semiotiky“, otvárajúc i otázku „ontologického krytia“ v realizme.

Inému aspektu Čepanovho výskumu slovenskej realistickej literatúry sa venovala Dana Kršáková. V ohnisku jej záujmu stojí recepcia

diela S. H. Vajanského ako „najreprezentatívnejšej osobnosti zakladateľskej generácie literárneho realizmu“ a napriek tomu „najrozpornejšej postavy slovenského konca storočia“. Pozitívne hodnotí Čepanovo vnímanie tohto prozaika nie prostredníctvom hegemonie konzervativizmu, ale akcentáciou jeho novátorstva, ktorá tak rozrušila petrifikované predstavy a postavila ho na difúzne rozhranie niekoľkých umeleckých smerov.

Irena Malec sa vo svojom príspevku zaoberala reflexiou výskumu Oskára Čepana v oblasti slovenského romantizmu, resp. slovenského variantu mesianizmu, poľskou literárnou vedkyňou Joannou Goszczyńskou. Predkladá niekoľko jej terminologických výhrad voči Čepanovmu konceptu mesianizmu a sponchýbenie časového vymedzenia tohto umeleckého fenoménu. Irena Malec však osvetľuje základ nezrovnalostí medzi uvedenými poňatiami mesianizmu rozdielnym prístupom k selekcii relevantných textov.

Toľko o východiskových príspevkoch zo seminára o osobnosti a diela Oskára Čepana, ktorým sa tak dôstojne pripomenulo 50. výročie vzniku vrcholnej slovenskej vedeckej inštitúcie, ale zároveň sa touto akciou podarilo prekonať obmedzenia oficiálnosti a podkryť inšpiratívnu silu diela jedného z najpodnetnejších slovenských literárnych vedcov. Jeho stratégiou totiž nebolo definitívne uzatvárať, ale naopak otvárať jednotlivé obdobia literárneho vývinu viacerým možnostiam, interpretáciám, poukazovať na ich pluralitný charakter.

Lubica Somolayová

Tablicovské kolokvium

Stáva sa pomaly tradíciou, že oddelenie dejín staršej slovenskej literatúry ÚSIL SAV pripravuje v predvianočnom čase zaujímavé stretnutie nielen pre úzky okruh „zasvätencov“, ale aj pre širšiu literárnovednú a kultúrnu verejnosť. Kým roku 2001 to bol seminár o menej